

MIDA TEHA,
KUI ÕPETAJA
EI USU OMA
TÖÖSSE?

KUST TULEVAD
EESTI TEGEVUS-
TERAPEUDID?

KAS
OSA LAPSI
EI VÄÄRI
VÖRDSEID
VÕIMALUSI?

NOVEMBER 2012

PUUTE PUNKTID

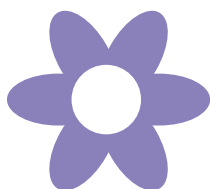
SÕLTUMATU AJAKIRI, MIS VÕITLEB ERIVAJADUSTEGA INIMESTE ÕIGUSTE EEST
KÕIK EESTI PUUETEGA INIMESED, NENDE LÄHEDASED JA
NENDEGA TEGELEVAD SPETSIALISTID – ÜHINEGE!

NR 12

FOTO: VEDUR.EE

KAS SINA USUD, ET MA SUUDAN?

PÕLETAVAD TEEMASID JÄRGMISES NUMBRIS:

MIDA ÕELDAKSE ÜRO RESOLUTSIOONIS VÖRDSETE VÕIMALUSTE KOHTA?
KAS INIMÕIGUSTE NÕUKOKKU VALIMINE AITAB OMASTEHOOLDAJAID?
MIKS RAJATAKSE HOOLDEKODUSID, KUI SUUND ON AVAHOOLDUSELE?

KÕIK ALGAB USKUMISEST

Ühe puuetega laste kooli fuajees pöördus minu poole mures ema. Ta oli toonud oma kõnetu lapse abikooli 1. klassi, kuid polnud päris kindel, kas laps saab ikka talle vajalikku kõnearendust. Ehk peaks pöörduma veel eraldi mõne logopeedi poole, aga kuhu ja kuidas, uuris ta.

Meie jutuaJamist oli märganud ka kooli logopeed, kes tuli nüüd vaatama, mida ema oli tahtnud. Tema kommentaar oli, et tegemist on tülika emaga, kes kujutab ette, et ta laps on targem, kui ta tegelikult on. „Minu meelest peaks tema koht olema hoopis seal,” näitas ta peaga sennapoole, kus asuvad toimetulekulaste klassid. „Ütlen ausalt, et minu palganumber, 507 eurot kätte, ei võimalda mul nii keerulise lapsega eraldi tegeleda, mina pole siin ka mingi imeinimene. Ja nagunii neist lastest ju mitte midagi ei tule,” lisas logopeed.

Tartu Maarja kooli direktor Jaanus Rooba räägib selles ajakirjas, et eripedagoogiliste teadmiste kõrval on puuetega laste õpetamisel kõige tähtsam just usk nende arenemisvõimesse. „Te võibolla ei usu, aga rääkimata endistest aegadest – isegi veel praegu tuleb meile ülikoolidest spetsialistide, kes on valinud selle eriala, aga ei usu nende laste arenguvõimesse. Siinsamas koolis, oma meeskonnas asume neid siis ümber õpetama, äratame neis usu oma töö vastu, nende laste vastu, kellega nad igapäevaselt töötavad,” selgitab ta.

Ega usk tähenda ainult kirikus palvetamist. Uskuda tuleb inimesesse. Ka intellektipuudega inimesed on võimelised enamaks, kui meie ühiskond praegu usub.

Tiina Kangro
PEATOIMETAJA

LÄBIMÕTLEMATA SEADUSED

Kirjutasite eelmises ajakirjas lisa-aastatest põhikooli järel, millega saavad oma kooliaastaid pikendada need puuetega lapsed, kes pole veel küpsed ellu astuma. Millegipärast ei anna seadus seda võimalust aga neile puuetega lastele, kes lõpetavad kooli nn normõppekava alusel. Seadusandja on ilmselt mõelnud nii, et kui lapsel on normintellekt, on ta täiesti tavaline laps ja peab endaga ise hakkama saama. Aga ega tal siis asjata ole puue!

Meie seadustes vaadatakse täiesti üle psüühiliste erivajadustega, kuid normaalse või peaaegu normaalse intellektiga inimestest. Autistid, Aspergerid, psüühikahäiretega või lihtsalt haavatava närvisüsteemiga inimesed, keda on ju üha enam.

Osa inimesi saavad küll hakkama akadeemilises mõttes, kuid nende sotsiaalsed oskused vajavad järelküpsetamist enne, kui nad koolist ellu lennata suudavad. See võib juhtuda põhikooli järel, aga isegi gümnaasiumi järel.

Minu poeg on üks niisugustest. Lõpetas kevadel põhikooli enamvähem tulemustega, kuid edasi ei pääsenud. Ta pole ka küps, et minna tööle. Tema jaoks ei olegi kohta. Istub kodus, ei käi isegi hängimas, sest suhtlemine on tema diagnoosiga inimesele kohutavalt raske. Varsti ilmselt tuleb ka mul jätta töö, sest üksinda kodus ta kärbub täiesti. Miks pole ka tema jaoks lisa-aastat? Üks talv akadeemilisest pingest vaba järeleaitamist võiks teha ju imet?

Kurb ema Tartust

AJAKIRI SOTSIAALTÖÖ TÄHISTAS 15. SÜNNIPÄEVA ÜMARLAUAGA

Tähtsa päeva puhul korraldati arutelukohvik, kus tordi maitsmise kõrval vaeti, miks nii tähtis eluvaldkond nagu sotsiaaltöö pole ühiskonnas veel piisavalt hinnatud. Kokkuvõtteid kõlanud mõtetest saab lugeda juba järgmisest ajakirjast, mis ilmub detsembris.

Sotsiaaltöö on erialaspetsialistide ajakiri, mille kirjastamist rahastab sotsiaalministeerium. Väljaannet saab lugeda ka veebis www.tai.ee menüüpunkti „Väljaanded” alt. Pikka iga ja tummist sisu sünnipäevalapsele!

VÄLJAANDJA
MTÜ PUUTEPUNKTID
FAEHLMANNI 12,
10125 TALLINN
TEL 628 4405
E-POST INFO@VEDUR.EE
WWW.VEDUR.EE

© OÜ HARIDUSMEEDIA 2012
PEATOIMETAJA TIINA KANGRO
TOIMETAJAD ANNE LILL,
KAIDOR KAHAR
KEELETÖIMETAJA KAJA TÜRK
TRÜKIARV 10 000
TELLIMINE WWW.VEDUR.EE

ANNAME OMA PUUDEGA LÄHEDASED RIIGILE JA HAKKAME NEID SIIS TAGASI RENTIMA

EESTI SOTSIAALPOLIITIKA ON IKKA KUMMALINE. KUI PUUDEGA INIMENE ON N-Õ RIIGI OMA, SIIS KULUTATAKSE TEMA PEALE ÜSNA HELDELT. KUI TA AGA KASVAB KODUS, PÜÜAB RIIK TEHA NÄO, ET SEE TÖÖ EI MAKSA MIDAGI JA PEREKOND SAAGU ISE HAKKAMA. ENT SEGAME NATUKE KAARTE.

Kui puudega laps kasvab kodus, saab teda hooldav ema paluda vallalt parimal juhul mõnikümne eurot hooldajatoetust. Juhul kui samasugune laps elaks lastekodus, tasuks riik tema kasvatamise eest lastekodule igas kuus 1038 eurot. On veel kolmas võimalus: kui võtta selline laps lastekodust oma perre hooldamiseks, maksab riik perele selle töö eest 380 eurot kuus (20-kordne lapsetoetus).

Võtame teise näite. Kui täisealine puudega inimene, kes iseseisvalt toime ei tule, elab oma perekonna juures, saab tema hooldaja kompensatsiooniks endiselt paarkümmend eurot toetust. Seda muidugi siis, kui omavalitsusel on ikka võimalik seda maksta. Juhutub, et tegemist on näiteks ema ja suureks saanud lapsega, kelle kõrvalt ema tööle ei pääse, tulebki neil kahepeale elatuda pensionist ja hooldajatoetusest saadava 275 euroga kuus.

Sellise inimese, kel aga perekonda pole, peab riik omal kulul kuhugi pane-ma, näiteks hooldekodusse ööpäevaringsele erihooldusele, kus see läheb peale puudega inime-

se enda pensioni maksma riigi-omavalitsuse jaoks veel 500 või isegi 700 eurot kuus. Rehabilitatsioon-, haridus- ja muud teenused, nii vähe kui neid on, lisanduvad sõltumata sellest, kas puudega inimene on riigi või perekonna „oma”.

TEEKSIME POOLE HINNAGA

Kuidas see saab nii olla, et oma lihases perekonnas elades maksab puudega inimese eest hoolitsemine mitukümmend korda (isegi viiskümmend korda) vähem? Kas riik raiskab? Või kasutab julgalt ära peresid, kellele ta on seaduse jõuga pannud niisuguse hoolduskoormuse? Või pole riik lihtsalt seda erinevust tähelegi pannud?

Laseme korra fantaa-sial lennata. Viiksime ühel heal päeval kõik oma püsihooldust vajavad puudega lapsed ja täiskasvanud puuetega pereliikmed näiteks Toompea lossi ette platsile ja annaksime nad riigile üle. Et me lihtsalt ei jaksa enam. Riik võtaks nad riiklikule hooldusele, aga meie jälgiksime nurga tagant riigi ahastust selle koorma all ning õigel het-

VIIKSIME ÜHEL HEAL PÄEVAL KÕIK OMA PUUDEGA PERELIHKMED NÄITEKS TOOMPEA LOSSI ETTE PLATSILE JA HAKKAKSIME MÄNGU NURGA TAGANT JÄLGIMA.

kel astuksime peidust välja ja pakuksime end appi. „Olgu, rentige nad meile tagasi, me osutame oma kodudes seda hooldus-teenust poole odavamalt,” pakuksime.

Puudega last kasvatav ema hakkaks saama oma töö eest 500 eurot kuus. Puudega täiskasvanute pereliikmed võiksid aga hakata FIE-deks ja käivitada nn hoiukooperatiivid, kes arveldavad riigile. Et me lihtsalt ei jaksa enam. Riik võtaks nad riiklikule hooldusele, aga meie jälgiksime nurga tagant riigi ahastust selle koorma all ning õigel het-

le töö eest riigilt näiteks 1000 eurot kuus. Teised pered võiksid aga naasta muude tööde-toimetuste juurde. Noorte pensionid ju veel lisaks sellele, mille arvelt nende kulud kodudes katta.

Need arvutused on nüüd väga esialgsed, kuid mõttel on arvatavasti jumet. Eesti sotsiaalhoolkanne vajaks põhimõtetel ümberkorraldamist. Liiga suureks kipub see vahe „riigi” ja „perede” inimeste vahel. Kõik inimesed on iseenda omad ja see käib ka omastehool-dajate kohta. **Tiina Kangro**

KAS KÕIK LAPSED SUUDAVAD ÕPPIDA?

HILJUTI HAKKAS EESTIS KEHTIMA UUS RIIKLIK ÕPPEKAVA NENDE LASTE JAOKS, KES ÕPIVAD PÕHIKOO LIS LIHTSUSTATUD PROGRAMMI ALUSEL. LIHTSUSTATUD RIIKLIKUS ÕPPEKAVAS ON PAIKA PANDUD, KUIDAS KORRALDATAKSE NN ABIKOO LIS KÄIVATE, AGA KA TOIMETULEKUA HOOLDUSÕPET SAAVATE LASTE ÕPETAMIST.

Kui varem polnud seaduse tasemel toimetuleku- ja hooldusõpet teineteisest eraldatud – neid rahastati samamoodi ja koolid lihtsalt korraldasid erineval tasemel ja erinevate vajadustega laste õpetamist erineval moel –, siis nüüd avastasid puuetega laste koolide direktorid oma suureks jahmatuseks, et hooldusõppe lastel on nädalatundide maht teistest väiksem.

TAGASI EESTI NSV-S

Kui kõikidele teistele koolilastele on Eesti haridussüsteemis ette nähtud vanusest lähtudes 20–32 õppetundi nädalas (1. klassis 20 tundi, 2. klassis 23 tundi, 3. klassis 25 tundi ... alates 8. klassist 32 tundi), siis hooldusõppe lastele on seaduse järgi määratud 20 tundi ja punkt. Riik eraldab selle alusel ka koolidesse pearaha. See aga tähendab, et koolil jagub hooldusõppe laste jaoks õpetajate palgaraha vaid neljaks tunniks päevas, seda esimesest kooliaastast üheksandani välja. Sama pearahaga, vaid 20 nädalatunni eest, finantseerib riik nende laste lisa-aastaid põhikooli järel, kui nad seda seadusega lubatud võimalust kasutama jäävad.

„See tähendab sisuliselt, et riik on kuulutanud raskete puuetega lapsed arenematuteks,” lautab Tartu

Maarja kooli direktor Jaanus Rooba käsi. „Kui kõigi teiste laste juures peetakse normaalseks, et nende õpivõime vanusega koos kasvab ja hariduslikud vajadused suurenevad, siis nüüd äkitselt teatab meile riik selle otsuse kaudu, et raskete puuetega lapsed ei arenegi, nendega tehtav töö ei vii kuhugi ning võrdsed võimalused nende jaoks meie riigis ei kehti,” lisab ta ja selgitab samas, miks niisuguse vaatega lihtsalt ei saa nõustuda. Ta meenutab, et Vene võimu ajal tõmmati tõesti laste vahele piir: intellektipuuetega ja üldse igasuguste raskemate ja isegi kergete puuetega lapsed saadeti sünnitusmajast otse hooldekodusse, kus nad haridussüsteemiga kokku ei puutunudki.

„Neid peeti õpetamatuteks ja arvati, et neid tuleb vaid hooldada. Nüüd on aga teised ajad ja näiteks meil Maarja koolis on juba 18 aastat kogemust ka kõige raskemate laste õpetamise alal. Tulge meie kooli ja meie õpetajad võivad jutustada lugusid ja näidata lapsi, kelle areng on suure ja professionaalse töö, kooli ja kodu koostöö tulemusena olnud hämmastav. Meie majas on juhtunud ka imesid, ratastoolilapsedki on jalgele tõusnud. Kuidas siis nüüd äkki, aastal 2012 tullakse ja öeldakse, et nad ju niikuinii ei suuda ning nad ei hakka iialgi midagi oskama...?” ei nõustu Rooba uue seadusesättega.

ÕIGUSKANTSLEER APPI

Enne jaanipäeva ühendasid seitsme puuetega laste kooli direktorid oma jõud ja saatsid õiguskantslerile järelepärimise, kus palusid selgitada, kuidas klapiib niisugune diskrimineeriv muudatus Eesti põhiseadusega, mille järgi on igaühel õigus

haridusele ja et haridus peab olema kõigile kättesaadav. Samuti viitasid direktorid puuetega inimestele võrdsed võimaluste loomise standardreeglitele, mille ÜRO peassaamblee võttis vastu 1993. aasta detsembris ja mille Eesti valitsus kiitis 16. mail 1995 heaks, ning milles, nagu paljudes teisteski puuetega inimesi puudutavates rahvusvahelistes aktides, seisab, et riik peab tunnustama puuetega laste, noorte ja täiskasvanute võrdsed võimaluste põhimõtet hariduses. Järelepärimisele olid alla kirjutanud Tartu Maarja kooli, Võru Järve kooli, Jaagu lasteaia-põhikooli, Rakvere Lille kooli, Pärnu toimetulekukooli, Türi toimetulekukooli ja Põlva Roosi kooli juhid.

Oktoobris saabuski õiguskantsleri büroost vastus. Õiguskantsler Indrek Teder teatas, et kuigi haridus- ja teadusministeeriumist oli talle kinnitatud, et uus tunnimahdade määrus pole põhiseadusega vastuolus, kavatseb ta enne lõpliku seisukoha võtmist siiski asja põhjalikumalt analüüsida. „Kuigi olen saanud vastuse ministeeriumilt, leian, et vaidlustatud sätete põhiseadusele vastavuse hindamiseks tuleb hooldusõppe kestuse küsimust põhjalikumalt uurida. Minu hinnangul tuleb regulatsiooni põhjendatuse kohta küsida arvamust ka sel alal tegutsevatest teadlastelt. Praegu tegelengi spetsialistide arvamuste väljaselgitamisega,” vastas Teder ja lubas direktoritele põhjalikuma vastuse saata kohe, kui vajalik teave koos.

Võib-olla on mõnedki lugejad kursis, et möödunud õppeaastal, kui õiguskantsler tegi visiidi Tartu Käopesa lastekodusse, leidis ta majas ringkäiku tehes ühest ülemise korruse toast 12 last, enamik neist voodis lamamas või ratastoolis, kes ilm-

Kes on õpetatav ja kes mitte? Kes ja mille põhjal seda otsustab? Kui haridusministeerium hoiab nende hooldusklassi laste pealt kokku õpetaja palgaraha, siis kas ei tule sotsiaalministeeriumil või omavalitsustel hiljem maksta topeltsummasid nende hooldamiseks? Kas keegi on seda üldse niipidi arvutanud? FOTO: VEDUR.EE

selt juba ammu sellest toast väljagi polnud pääsenud. Visiidi tulemusena alustas kaheksa neist sel sügisel kooliteed, pool Maarja koolis, ülejäänud nelja, aparatuuride küljes lamava lapse juures käivad lähedal asuva kooli õpetajad nn koduõpet pakkuemas.

NEISSE PEAB USKUMA

„Meie õpetajad on nüüd nelja lapsega kaks kuud tegelema, mitmel on juba väikesi edusamme, kuid mis ehk kõige šokeerivam – meile tundub, et üks neist lastest, raske keha-

puudega poiss, on suure tõenäosusega täiesti normaalse intellektiga, lihtsalt arengus täielikult maha jäänud, kuna ta on kunagi ammu välisete tunnuste põhjal maha kantud ja arenatud. Meie meeskond tegeleb nüüd temaga ja varsti võime kõigest sellest täpsemalt rääkida. Aga siin ongi pesuehtne tõendus, et inimesed on just need, keda me nendes näeme ja usume olevat. Kui me ka tavalisele lapsele korrutame päevast päeva, et ta ei saa hakkama ja on rumal, siis ta jääbki kangu. Kui me

ei usu, et puuetega lapsed on arenemisvõimelised, ja otsime põhjuseid, miks nendega mitte töötada, siis nad jäävadki viletsamaks, kui võiksid olla. Ja see on ühelt poolt inimõiguste rikkumine, teisalt aga ühiskonna ressursidega vastutustundetult ümberkäimine. Just haridus ja kooliõpe on see, mis aitab ka raske puudega lapsel saavutada oma maksimumi, olla iseseisvam, olla väiksem koorem neile – perekonnale ja riigile –, kes vastutavad tema hooldamise eest tulevikus,” selgitab Jaanus Rooba. **Tiina Kangro**

JÄRGNEVALT MÕNED VÄLJAVÕTTED HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUMI SPETSIALISTIDE ÕIGUSKANTSLERILE SAADETUD KIRJAST, MILLEGA VASTATI TOLLE PÄRINGULE, MIKS IKKAGI OTSUSTAS RIIK PIIRATA HOOLDUSÕPPE LASTE KOOLINÄDALAT 20 TUNNIGA. LUGEGE JA MÕELGE KAASA: KAS NÕUSTUTE VÕI VAIDLETE VASTU. ANDKE MEILE KA AADRESSIL INFO@VEDUR.EE TEADA, MIDA ARVATE.

Kõige kurioossem põhjendus: neid lapsi võib koolis õpetada vähem, sest kogu järgnevas elus pakuvad neile elukestvat õpet hooldustöötajad. Pildil minister Jaak Aaviksoo. FOTO: VALITSUS.EE

Õnneks on õiguskantsler Indrek Teder lubanud peale ministeeriumi seisukoha küsida arvamust sel alal tegutsevatelt teadlastelt. Jääb üle loota, et neid Eestis ikka on. FOTO: LASTEOMBUDSMAN.EE

ÕIGUSKANTSLER KÜSIB, HARIDUSMINISTER VASTAB

Millistest kaalutlustest lähtudes ja millistele uuringutele tuginedes on kehtestatud hooldusõppe õpilastele maksimaalselt 20-tunnine nädalakoormus?

Hooldusõppele suunatakse õpilased, kel on raske või sügav vaimu- ehk intellektipuu. Raske vaimupuudega õpilaste intellektuaalne

tase on 2–4-aastaste laste tasemel ja sügava vaimupuudega õpilaste arengutase 0–2-aastaste laste tasemel. Need määratlused on kinnitanud maailma terviseorganisatsioon. Vaimupuue on haigus, mis pole ravitav, seega nende õpilaste eakohane areng jääbki valdavalt eelpool nimetatud tasemele. Kuna nende tähelepanu- ja keskendumisvõime on äärmiselt väike, siis ei ole võimalik rakendada traditsioonilist õppekorraldust, sealhulgas 45-minutist õppetundi. /.../ Arenguliste isearasuste tõttu ei ole nad võimelised väga pikka aega keskendumisele. Hooldusõpilaste arendusel on äärmiselt olulised raviteraapilised tegevused, kõikidele õpilastele peaks olema koostatud ka rehabilitatsiooniplaanid, mida rahastab sotsiaalministeerium. Hariduse ja sotsiaalvaldkonna tegevus on nendel õpilastel tihedalt

põimunud ja need on sageli raskesti eristatavad.

Miks ei ole hoolduskooli õpilastele jõukohane toimetulekuõppega sarnane õppe maht?

Hooldusõppel olevate õpilaste intellektuaalne tase, vaimne ja füüsilise võimekus erinevad toimetulekuõppel olevate õpilaste tasemest ja sellest tuleneb erineva õppe mahu määramine. Õppe mahu määramisel on oluline, kui suurel määral on õpilane võimeline akadeemilises õppetöös osalema. Nõustamiskomisjoni soovitusel alusel võib õppe mahtu vähendada ka põhikooli riikliku õppekava järgi õppivatel või lihtsustatud ja toimetulekuõppel olevatel õpilastel, kui eriarstid on diagnoosinud tervisliku seisundi, mille kohaselt on põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses kehtestatud suurim lubatud

nädalakoormus õpilase tervisest lähtudes vastunäidustatud.

Kuidas on kõikide puhul 20-tunnist nädalakoormust rakendades tagatud, et ükski selle õppekava järgi õppija ei satu võrreldes teiste õppijatega halvemasse olukorda ning tema võimeid arendatakse välja maksimaalselt?

Koos põhikoolijärgsete lisa-aastatega on neil võimalik üldharidussüsteemis osaleda 12 aastat, mis peaks tagama nende võimete maksimaalse arendamise. Kuna hooldusõppel olevad õpilased vajavad kogu üle-

jäänud elu pidevat vastava ettevalmistusega spetsialistide järelevalvet ja hooldamist, siis toimub ka nende puhul elukestev õpe ja areng.

Mis põhjusel ei nähta hooldusõppe õpilastele ette nädala õppetundide arvu tõusu, nagu see on teiste õpilastega?

Hooldusõppel olevate õpilaste eakohase arengu faasid on teiste riiklike õppekavade alusel õppivate õpilastega võrreldes nii väikesed ja seejuures väga individuaalsed, et nende puhul ei ole mõttekas neid eristada. Mõni hooldusõppel

“ KUNA HOOLDUSÕPPEL OLEVAD ÕPILASED VAJAVAD KOGU ÜLEJÄÄNUD ELU PIDEVAT VASTAVA ETTEVALMISTUSEGA SPETSIALISTIDE JÄRELEVALVET NING HOOLDAMIST, SIIS TOIMUB KA NENDE PUHUL ELUKESTEV ÕPE JA ARENG.

olev õpilane võib jääda 0–1-aastase lapse arengu tasemele ning ei ole mõttekas riiklikult arengutase normi kehtestada. Arengutaset hindavad koolis töötavad spetsialistid ja nad koostavad selle alusel individuaalse õppekava.

Millist õppekoormust rakendatakse hooldusõppe taseme õpilastele teistes Euroopa Liidu riikides?

Haridus- ja teadusministeeriumi spetsialistidele teadaolevalt ei ole hooldusõppel olevate õpilastele sätestatud mujal riikides eraldi riiklikku õppekava, nii nagu seda on tehtud Eestis. Hooldusõppel olevate õpilastele rakendatakse individuaalset õppekava, arvestades nende individuaalseid võimeid ja vajadusi. Õpetajate abistamiseks on soovituslikud juhendmaterjalid. Eesti on võtnud lihtsustatud riikliku õppekava koostamisel eeskujuks Soome juhendmaterjalid, mis ei ole aga riiklikult kinnitatud õppekavad. Nii haridus- kui ka sotsiaalvaldkond panustavad nende laste arendamisse just sellisel moel, mis neile on vajalik.

Väljavõtted pärinevad haridus- ja teadusministri Jaak Aaviksoo 7. augustil 2012 õiguskantsler Indrek Tederile saadetud kirjast

LIHTSUSTATUD ÕPPEKAVA JÄRGI ÕPIB EESTIS LIGI 3000 LAST, IGA KÜMNES NEIST HOOLDUSÕPPES

	Hooldusõppes	Toimetulekuõppes	Lihtsustatud õppes
Erikoolis	246	644	1227
Tavakooli eriklassis	14	44	318
Tavaklassis eriõppekavaga	–	7	409
Koduõppes	18	10	32
Kokku	278	705	1986

ALLIKAS: EESTI HARIDUSE INFOSÜSTEEM (2011)

VAPPER VERONIKA JA TEMA UNISTUSED

MIDA PEALE HAKATA, KUI OLED ÜLES KASVANUD LASTEKODUS, OLED LÕPETANUD PIMEDATE LASTE ERIKOOLI, SIND ON ALATI NIMETATUD INTELEKTIPUUDEGA ISIKUKS, KUID SU RINNUS PAKITSEVAD UNISTUSED, MIS AINA PAISUVAD JA PAISUVAD EGA ANNA SULLE RAHU? SIIS TULEB LIHTSALT JÄRGIDA OMA SÜDAME KUTSET JA USKUDA, USKUDA, USKUDA. JA SIIS ÜHEL PÄEVAL...

Meie esimene kohtumine Veronika Sõstraga sai teoks päris „Puutepunkti” telesarja algusajal 2005. aastal. Filmisime tookord lugu Tartust, Emajõe koolist. Oli parajalt suur üllatus, kui üks õpilastest esitas kaamera ees hispaaniakeelse laulukese ja kinnitas, et tal on elus kaks suurt unistust: saada muusikuks ja käia ise ära Hispaanias.

Soovisime piigale edu unistuste teostegemisel, tõtt-öelda uskumata, et ta kunagi selleni jõuab. Peaaegu pime, vaimse puudega, pealegi lastekodust pärit tüdruk... Ka õpetajad pakkusid koolis lihtsustatud õppekava järgi õppivale neiuale välja üsnagi tagasihoidlikke perspektiive: parimal juhul mõni lihtne ja rutiinne töö, mida saab kätega teha. Lauluharrastus ehk sinna juurde niisama lustiks ja rõõmuks.

Veronika tegelikust sisust saime aga selgema pildi, kui ühel heal päeval, nii poolteist aastat tagasi, kutsuti meid Allikabändi kontserdile. Tuli välja, et sugugi mitte üksnes puuetega inimeste seas populaarsust võitva rahvamuusikaansambli laulja ja kandlemängija on just see-

SEL MAAL ON HÄSTI PALJU SOOJUST, HÄSTI PALJU OLLAKSE PEREKONDADEGA KOOS JA HOOLITAKSE NEIST, KES ON SU KÕRVAL.

sama lennukate unistustega Veronika Emajõe koolist.

Ja see polnud veel kõik. Varasul helistas meie toimetusse Veronika lastekoduaegne kasvataja Inge Johanson ja teatas, et tal on hea uudis: Veronika valmistub programmi Euroopa Noored vahendusel koos kahe teise noorega sõitma Hispaaniasse vabatahtlikku tööd tegema. Uskumatu! Sügavalt enneaegsena, vaid 850-grammisena ja 33 sentimeetri pikkusena ilmale tulnud ja otse sünnitusmajast lastekodusse viidud, peaaegu nägemisvõimeta Veronika teeb veel enne 25. sünnipäeva teoks oma elu kaks suurt helesinist unistust!

Temast ongi saanud muusik, mitte küll professionaalne, vaid harrastusmuusik. Ja selle aasta suvel käis ta ära oma unistuste maal – Hispaanias!

UNISTUSTE KANNUL

Küllastasime hiljuti Veronikat taas. Ta jutustas oma reisist ja elust. Kui esialgsete plaanide järgi pidi ta asuma põhikooli järel elama hooldekodusse, siis nüüd elab ta tänu heade asjaolude kokkulangemisele intellektipuudega inimestele tegevust ja tuge pakkuvas Tartu Maarja tugikeskuses, kus tema kasutada on omaette korter iseseisva elu üksuses. Vajadusel on talle abiks keskuse tugisik. Argipäeva hommikupoolikud mööduvadki Veronikal Maarja tugikeskuses käsitööd tehes, õhtupoolikud on aga muusika päralt. Kui keegi oleks aastaid tagasi Veronika õpetajatele-kasvatajatele pakunud, et tüdruku elukäik ja iseseisvus võiksid sellisele tasemele jõuda, poleks nad seda juttu lihtsalt usku-

ÜKSKI UNISTUS EI OLE LIIGA SUUR, SEST ÜKS ÕIGE UNISTUS KASVAB AJAGA NAGU LUMEPALL.

Nüüd tuleb aga välja, et kõigele lisaks on Veronika ise selgeks õppinud hispaania keele.

„Tuleb lihtsalt väga tahta ja loota – see on kõige tähtsam, arvaku teised mida tahes,” vastab Veronika küsimusele, kuidas ikkagi teha teoks suuri unistusi, mille täitumisse naljalt keegi peale unistaja enda uskuda ei söanda. „Ükski unistus ei ole liiga suur, sest üks õige unistus kasvab ajaga nagu lumepall.”

„Kui aga rääkida lähemalt mu Hispaania-unistusest, siis – mind võlus kõigepealt hispaania keele kõla, seejärel muusika. Tasapisi hakkasin ise keelt õppima, uurima riigi ajalugu, kultuuri, muusikat. Nii see unistus mul muudkui paisus ja tuligi lähemale.”

Õnneks viis saatus Veronika kokku inimestega, kes tal kaua igatsitud Hispaania reisi teoks teha aitasid. Võtmeisik selles loos on Veronika endine kasvataja, nüüdne sõber ja toetaja Inge Johanson. „Ma polnud Veronikaga lastekodu järel kohtunud ja kui see viimaks juhtus, olin omajagu üllatunud, et ta unistus Hispaaniasse sõita pole kuhugi kadunud. Mõtlesin siis, kuidas nii saab, et inimene muudkui unistab ja unistab – äkki leidub mingi või-

Kooliaja lõpuni arvati, et Veronikal on peale nägemispuude ka vaimne puue. Nüüd aga tundub, et see oli asjata.

FOTO: ERAKOGU

malus see unistus ka teoks teha. Selle aasta alguses juhtuski nii, et mitu soodsat asjaolu langes kokku ja jaanipäeva paiku istusimegi juba viieliikmelise seltskonnaga lennukisse, et sõita kolmeks nädalaks Hispaaniasse,” räägib Inge.

SUUR ÜHISTÖÖ

Inge sõnul on nende inimeste rivi tegelikult väga pikk, kel on osa selles, et Veronika Hispaanias sai käia. Veronika muusikaõpetajad, tema

käsitööjuhendajad Tartu Maarja tugikeskuses, kes kõik on tüdrukut õpetanud ja toetanud. Üks headest juhustest oli ka see, et Inge tütar Marit on juba pikemat aega Hispaanias õpetajana töötanud. Just Mariti kaudu õnnestus leida sealt organisatsioon, kes oli nõus Veronikat ja veel kahte Eesti vabatahtlikku vastu võtma. „Üks hea juhus oli seegi, et kohtasin juhuslikult Siim Värvi, kes on MTÜ Päikeseratas juhatuse liige, ja Siim oli nõus meid Päike-

seratta kaudu teele läkitama. Mõni teine oleks ehk pelgama hakanud, et äkki on ikka riskantne erivajadustega inimest nii kaugele viia, mis kõik võib juhtuda, kuidas ta üldse hakkama saab jne. Muidugi oleme väga tänulikud ka Tom Boskole Santiago de Compostela linnast suurepärase vastuvõtu eest,” lisab Inge.

Inge ei salga, et eks olnud Veronikaga reisile minek ka talle endale, samuti neiu ametlikule saatjale Hispaanias Kristi Jõrbergile esialgu pisut hirmu-

tav väljakutse. Kuidas ikkagi pime võorastes oludes toime tuleb? Juhtus ka ootamatusi, mida nüüd, tagantjärele naerdes meenutatakse. „Lennuk tõusis õhku ja üle terve lennuki kajast Veronika hüüd: „Ah! Mis nüüd juhtus?!“ Eks tuli talle kogu aeg seletada, mis parasjagu toimub – meie ju olime tema silmadeks ja jälgisime ka, et ta end uute elamustega liiga ära ei väsitaks. Samas tuli vaadata, et siiski kõik, milleta ise vähegi hakkama saab, teeks ta ikka ise. Sest vabatahtlikku teenistusse läks ju ikkagi tema, meie vaid saatsime.”

ENESEUSU TÕUS

Hispaanias üllatas aga Veronika oma saatjaid igal sammul. Kõige suurem üllatus oli see, et noore naise hispaania keel on nii heal järjel, et ta sai kõik vajalikud jutud aetud. Pimedana tegi ta kolmenädalasel reisil kaasa kõik, ka kõige pöörasemad väljasõidud. Ronis näiteks kõrgetes mägedes oleva kose juurde, kuhu isegi tavalistel inimestel raske jõuda. Sai hakkama töötubades, kus Eesti noored tutvustasid hispaanlastele meie rahvamuusikat. „Kõigi kolme tütarlapsena jääd väga rahule, aga muidugi oli see igas mõttes tavapärasest erinev vabatahtlik teenistus – olime ju kogu aeg viiekesi koos. Näiteks kui Veronika õpetas kohalike-

“OLEN ÜLES KASVANUD LASTEKODUS JA TAHAKSIN KIRJUTADA RAAMATU JUST LASTEKODULASTE JAOKS – SELLEST, KUIDAS JÕUDA OMA UNISTUSTE TÄITUMISENI.

le pimedatele noortele viltimist, siis käis see nii, et Veronika käed, minu käed ja kõige peal siis selle pimedana noore käed. Kusjuures kui läks vik-

toriiniks, siis Veronika teadmised Hispaania muusikast tegid silmad ette isegi kohalikele! Viktorini võitis ta mäekõrguselt!” on Inge uhke.

Kõige enam on aga tal rõõmu sellest, et reisil kogetu tulemusena tõusid tublisti Veronika enesekindlus ja toimetulekuuskused. Ta sai end proovile panna ja koges endagi üllatuseks, et on suuteline palju enamaks, kui ta seni iseendast oli uskunud.

Veronika õppis valget keppi kasutama, mida ta seni Eestis teinud polnud. „Eks ka meie ise õppisime palju,” lisab Inge. „Kui edaspidi veel erivajadustega inimesi vabatahtlikule tööle saata, siis tingimata peab kaasas olema kaks isiklikku saatjat, üks inimene ei pea lihtsalt nii suurele koormusele vastu. Päevad on pikad ja erivajadusega noor vajab võõras keskkonnas tuge kogu aeg.”

VEEL ÜKS UNISTUS

Veronika ise ütleb, et tema kõige hinnalisem reisimälestus on Hispaanias kogetud armastus ja hoolivus. Inimesed on külalislahked ja sõbralikud, hoiavad kokku – see on Veronika meelest imeline.

„Sel maal on hästi palju soojust, hästi palju ollakse perekondadega koos ja hoolitakse neist, kes on kõrval,” meenutab Veronika. „Üks

oskasin aimata, kuivõrd ta on suuteline ise liikuma ja tegutsema. Sellest hoolimata mõtlesin ikkagi enne minekut päris põhjalikult, kas julgen väljakutse vastu võtta. Võõras maa ja võõrad olud on siiski midagi muud kui kodulinn ja harjumuspärased toimetused.

Minu teine roll selles ettevõtmises oli kokku panna Eesti rahvamuusika programm, mida meie kolm noort Hispaanias tutvustama pidid hakkama. Õnneks oli kõigil kolmel kokupuude rahvamuusikaga juba olemas, nii et see pool asjast eriti keeruline polnud.

Reisil olin mina see inimene, kes Veronikat igal sammul saatis. Seal, kus sai valge kepiga liikuda, olin lihtsalt igaks juhuks kõrval, mujal aitasin rohkem. Minu jaoks oli kohe reisi alguses suur üllatus, et Veronika saab tegelikult väga paljude asjadega, hoolimata nägemispuudest, omal jõul hakkama. Ka tema enda ebakindlus oli algul põhjendamatult suur.

Tasapisi sai ta oma kartustest üle ja aina üllatas meid iseseisvusega. Ühel hommikul näiteks ei leidnud me teda oma toast ja mis selgus: Veronika oli valge kepi toel ise söögikohta läinud ja selleks ajaks,

eredamaid mälestusi oli minu jaoks Santiago de Compostela katedraal. Mina kõiki neid maailmakuulsaid nikerdusi küll oma silmaga ei näinud, aga teised kirjeldasid neid mulle. Kuid see õhustik, lõhnad ja mis kõige võrratum – muusika, mis seal kõlas, seda ma ju kuulsin!”

Veronikal jagub veelgi kiidusõnu. „Mulle meeldis väga see maa, päike oli seal hoopis soojem, loodus lõhnas teisiti, seal olid pikkade okastega männid, mida sain katsuda. Need lõhnasid hoopis teistmoodi kui meie männid. Toit maitses teisiti, kõik oli põnev ja seal olid hoopis teistsugused hääled, Hispaania kõlas teisiti. Esimesel hommikul ärgates olin üllatunud, kui kuulsin kuke kiremist. Linnas?! Pärast tuli välja, et seal tõepoolest peetaksegi linnades kanu-kukkesid,” naerab ta.

Veronika ei salga, et on väga-väga õnnelik, et Hispaania-unistus täitus. Aga unistustega on tavaliselt nii, et niipea, kui oled ühe teoks teinud, tuleb asemele uus. Veronikalgi on juba varuks uus unistus. „Olen üles kasvanud lastekodus ja tahaksin kirjutada raamatu just lastekodulaste jaoks. Kirjutaksin neile sellest, kuidas jõuda oma unistuste täitumiseni. See on üks minu uusi unistusi. Aga Hispaaniasse – sinna lähen veel tagasi niikuinii.” **Anne Lill**

kui meie kohale jõudsim, endale juba kohvigi tassi valada jõudnud.

See reis andis Veronikale kõvasti eneseusku. Nüüd ta teab, et on võimeline palju enamaks. Tagasi teel lennukis rääkis ta, et kodus tahab ta võtta omadused pimedad noored Tartu Raekoja platsil kokku, kutsuda nad kohvikusse ja ärgitada neid olema hakkajamad. Et elu võib olla palju põnevam, kui olla hakkaja ja mitte karta tagasi lööke, ning et ükski noor inimene ei tohiks leppida üksluise eluga.

Kristi Jörberg, VERONIKA LAULU-ÕPETAJA JA SAATJA HISPAANIAS

KUIDAS PÄÄSEVAD ERIVAJADUSTEGA NOORED TEISTESSE EUROOPA RIIKIDESSE VABATAHTLIKULE TÖÖLE?

Vähemate võimalustega noored, nende hulgas puuetega noored, on tegelikult prioriteetne grupp kõigis Euroopa noorteprogrammides. Just nemad vajavadki, võib-olla teistest enamgi, võimalusi maailma näha, uusi kogemusi saada, seda tehes ka iseenastavalt avastada. Seda viimast pean ise just kõige tähtsamaks.

Muidugi on n-ö maailma avastamine kallis lõbu. Veronika vabatahtlikul tööl viibimist rahastatakse Euroopa Noored, üks Euroopa Komisjoni elukestva õppeprogrammidest. Meie pöördusimegi oma rahataotlusega Euroopa Noorte Eesti büroo poole ja väga meeldiva koostöö tulemusena saime projektile rahastuse.

Niisuguse ettevõtmise õnnestumise jaoks on kõige tähtsam leida organisatsioon ja inimesed, kes on valmis erivajaduste-

ga noori kohapeal vastu võtma, neid saatma ja toetama. Võiksime ju ühingu kaudu saata Hispaaniasse ükskõik kelle ja ükskõik millal – täidame paberid ära ja ongi kõik. Tegelikult ei käi asjad nii lihtsalt. Veronika näiteks vajab reisi ajal pidevat lisatuge, tema erivajadusi arvestavaid tingimusi. Ka poleks me saanud saata teda kuhugi täpselt tead-

mata, kes on need inimesed, kes teda seal vastu võtavad, kelle juures ta elama hakkab. Need peavad olema inimesed, keda saame täielikult usaldada, kellele võime siit alati helistada, kui vaja, kellega meiltsi ühenduses olla. Just see võrgustik on tähtis ja usalduse küsimus on selliste ettevõtmiste juures see kõige tähtsam.

Siim Värvi
MTÜ PÄIKESERATAS JUHATUSE LIIGE

Uuri noortevahetuste kohta lisa kodulehelt euroopa.noored.ee

VERONIKA LAULUÕPETAJA: ENESEUSK KASVAMÜRINAL

Minu tutvus Veronikaga sai alguse paar aastat tagasi, kui Veronikal tekkis huvi arendada oma lauluoskust. 2010. aasta jaanuarist alates hakkasingi tegema temaga hääleseade tunde. Nii et enne reisile minekut ma mõnevõrra siiski tundsin teda juba ja

TEGEVUSTERAAPIA: PÕNEV ÕPPIDA, KASULIK PRUUKIDA

ÄRATUSKELL HELISEB. RINGUTAME MÕNUSALT JA TÕUSEME VOODIST. KLÕPSAME TULE PÕLEMA JA LÄHEME VANNITUPPA. KÖÖGIS PANEME KEEMA KOHVIVEE NING HAKKAME VALMISTAMA HOMMIKUSÖÖKI. ASUME TEGUTSEMA. ENT PIDAGE! MITTE KÕIKIDE INIMESTE JAKS POLE SEE NIISAMA ISENESESTMÕISTETAV.

Nende lihtsate igapäevatoimetuste tegemiseks on vaja palju võimeid. Näiteks kuulmist (kellahelin), käemotoorikat (lambi põlemapanek), keha liigutamise võimet (voodist tõusmine). Kui õnnetuse või haiguse tagajärjel tegevusvõime aga piiratuks on muutunud, hakkab ka igapäevatoimetuste tegemise keerulisus valuliselt märku andma. Just siinkohal saabki appi tulla spetsialist – tegevusterapeut.

Tegevusterapia tähendab seda,

kui vastava väljaõppega spetsialist juhendab inimest, kelle tegevusvõime ja seega igapäevane toimetulek on häirunud haiguse, trauma, arenguhäire, kõrge vanuse vms tõttu, et ta suudaks siiski võimalikult hästi kõige eluks vajalikuga hakkama saada, säilitada või suurendada iseseisvust, ennetada puude väljakujunemist või õppida sellega elama.

Inimese jaoks vajalikud tegevused võib jagada kolme valdkonda: enese eest hoolitsemine, töötamine-õppimine ja vaba aja veetmine. Tegevusterapeuti töö hõlmab kõiki kolme, tema klientideks-patsientideks võivad olla inimesed imikueast kõrge vanuseni välja. Nende probleemid võivad olla neuroloogiliste, psühhiaatriliste, ortopeediliste, reumatoloogiliste, geneetiliste või traumadest lähtuvate tekkepõhjustega.

Tegevusterapia teenust on Eestis võimalik kasutada rehabilitatsiooniteenuse raames või taastusraviarsti suunamisel. Tegevusterapeuti töö koosneb inimese seisundi ja vaja-

duste hindamisest ning sellele järgnevalt tööst tegevusvõime edendamise kallal, millesse sageli kaasatakse ka lähedased või perekond.

TARGAD NIPID

Näiteks insuldi järel osaliselt halvatud inimene võib küll enda riietamisega hakkama saada, aga ei pruugi leida häid lahendusi, kuidas köögiriistu toiduvalmistamiseks sobivaks kohandada. Näiteks mil moel määrada leivaviilule võid, kui kasutada on vaid üks käsi? Kuidas kallata kannust kuuma vett nii, et poleks ohtu põletada saada? Väikesed nipid, võtted ja ka lihtsad abivahendid on aga täiesti olemas.

Nähes tegevusterapeuti koos patsiendiga savist kujakesi voolimas või autosse istumist harjutamas, võib see kõrvaltvaatajale näida lõbusa mänguna. Tegelikult on aga kõige selle taga läbimõeldud kaalutlused ja aastakümnetega kogutud praktika. Terapeuti pakutavad ülesanded on valitud täpse eesmärgiga mingit

EESTI JAKS UUS ALA

Eestis on tegevusterapia veel väga noor eriala, aga maailmas hakkas see teraapialiik välja kujunema juba mitusada aastat tagasi. Tegevusterapia „isana“ tuntakse ameerika psühhiaatrit William Rush Duntonit, kes asutas maailma esimese tegevusterapia ühingu 1917. aastal USA-s.

Eesti esimesed professionaalsed tegevusterapeutid said koolituse Oulu ametikõrgkoolist 1999. aastal. Sealse tegevusterapia eriala diplomiga lõpetas seitse spetsialisti, kes olid juba aastaid sotsiaalalal tegutsenud ja kellest enamiku jaoks see oli teine kõrgharidus.

2000. aastal käivitati koostöös Rootsi tegevusterapeutide assotsiatsiooni ja tegevusterapia eriala Tallinna tervishoiu kõrgkoolis. Selle kooli lõpetanud töötavad tervishoiu-, rehabilitatsiooni- ja sotsiaalhoolekandeasutustes üle Eesti.

Tegevusterapeutidena töötamiseks on kogu maailmas nõutav ülemaailmse tegevusterapeutide föderatsiooni (WFOT) haridusstandardile vastav kõrgharidus.

oskust õppida, tulemust saavutada.

Tegevusterapeuti „tööruum“ ei pea asuma sugugi tema kabinetis. Just sellepärast võib teda näha kliendiga koos riideid kohendamas, suppi keetmas või muid igapäevatoimetusi harjutamas. Võib ka juhtuda, et terapeut läheb kliendiga koos hoopis kalale või purjetama – ikka selleks, et ta võiks aidata inimesel vajalikke lahendusi leida, teraapia tulemusena iseseisvamaks saada.

LIHTSAD LAHENDUSED

Tegevusterapeuti tööks on ka nõuannete jagamine erivajadustega inimestele. Näiteks on nägemislanguse korral abiks see, kui igal asjal on kodus käepärane koht. Sisustuses võib kasutada kontrastseid vär-

ve, et pinnakatteid oleks võimalik paremini eristada. Kui inimesel on tekkinud kuulmislangus, tuleks püüda vähendada üldist taustamüra ja parandada valgustust, et kasutada paremini nägemisvõimet.

Paljusid inimesi kimbutavad põletikulised käe- ja sõrmeliigesed. Ka siin jagub häid nõuandeid. Deformeerunud ja põletikuliste sõrmeliigeste korral on osa peenmotoorseid tegevusi, näiteks nõõbi etteõmblemine, lausa ebasoovitavad. Nõõpi õmmeldes peavad nimetissõrm ja põial nõela tugevasti suruma, mis aga on põletikus liigestele ebasoovitav ja vahel isegi ohtlik. Sama kehtib näiteks peene sangaga tee- või kohvitassi hoidmise kohta. Nii tulekski hoopis kätega

MÕNED NÄITED, KUIDAS
TEGEVUSTERAPEUT SAAB
AIDATA INSULDIJÄRGSET
PATSIENTI

- Soovib abivahendeid, mis aitaksid tulla toime näiteks riietumise, hügieeni, toiduvalmistamise või isegi autosõiduga.
- Valmistab spetsiaalse dünaamilise või staatilise lahase (ortoosi), mis aitab käe funktsiooni taastada.
- Hindab patsiendi kodu turvalisuse seisukohast uues olukorras ja aitab eemaldada ohtlikud takistused.
- Õpetab spetsiaalse treeningu abil võtteid, kuidas igapäevaoskusi parandada.
- Soovib abivahendeid mälu või nägemise kaotuse kompenseerimiseks.
- Koostöös patsiendi ja tema perega aitab leida enesekindlust ja enesuskü suurendavaid tegevusi.

terve tassi ümber kinni võtta. Leige joogiga on see täiesti võimalik, kuid kuuma tassi ümber võiks selleks panna näiteks vooderduse. Soovi korral võib valmistada mõne lustaka ja armsa tassivoodri, mis joojal tuju heaks teeb.

Erivajadustega inimeste elu hõlbustamiseks on välja töötatud ka abivahendid, mis muudavad söögi- ja toiduvalmistamisriistade käepidemed jämedamaks. Koduste vahenditega on samuti võimalik lusikavart paksemaks teha: ehituspöest saab osta peenemate torude isolatsioonimaterjali ja paigaldada selle varrele.

Raskemate esemete, näiteks poti liigutamisel on reeglilik seda haigete kätega mitte tõsta, vaid lohistada või veeretada. Potist või kannust kallamiseks on aga olemas kiigefunktsiooniga metallraam.

Nii ongi tegevusterapia ala, mis on ühtaegu põnev ja kasulik. Üha paremad teadmised ja tugevamad spetsialistid selles valdkonnas saavad olla inimestele ja ühiskonnale vaid abiks.

Refereeritud tegevusterapia tudengi Reesi Kristali kirjatööst

Kvaliteetsed abivahendid aitavad säilitada hooldatava väarikuse

Uriinipidamatus all kannatab Eestis umbes 100 000 igas vanuses inimest. Suur osa hooldust vajavatest on eakad – meie emad-isad ja vanaemad-vanaisad. Sõltumata vanusest on inimesele parimaks lahenduseks elamine oma kodus või lähedaste juures. Kodus hooldamist peetakse keeruliseks ennekõike uriinipidamatus tötü, kuid kvaliteetsete abivahendite kasutamine muudab hooldamise lihtsamaks.

Hooldaja koormust saab vähendada

Pidamatus ei ole eluohtlik, kuid halvendab märkimisväärselt inimese elukvaliteeti ja on hooldaja jaoks kurnav. Inimene vajab pidamatus korral spetsiaalseid uriini imavaid sidemeid või mähkmeid ning neid tuleb vahetada regulaarselt. Tänapäeval saadaolevaid vahendeid kasutades ei tohiks tekkida lekkeid ja nahaprobleeme. Kodust hooldamist lihtsustavad kvaliteetsed uriinipidamatus hooldusvahendid ning teadmised nende õigest kasutamisest. Õige hoolduse korral säilib hooldatava väarikus ja elukvaliteet ning oluliselt väheneb hooldaja koormus.

Riik toetab hooldusvahendite ostu

Eesti riik toetab puudega ja eakaid inimesi, kellel on tekkinud uriinipidamatus. TENA uriinipidamatus tooted on abivahendifirmades müügil riigipoolse soodustusega. Lisaks pakub MTÜ Inkotuba tasuta konsultatsiooni pidamatushoolduse kohta. TENA hooldusvahendid on müügil ka apteekides üle Eesti.

TENA tooted raske pidamatus kõige kvaliteetsemaks hoolduseks

TENA Flex – imav vöömähe nii liikuvale kui lamavale inimesele

- Õhku läbilaskev materjal laseb nahal hingata.
- Elastsed barjäärid hoiavad ära lekkimise.
- Mähe neutraliseerib ebameeldiva uriinilõhna.
- Korduvkasutatav takjakinnitus.
- Vedelikuindikaator annab märku, kui mähet on vaja vahetada.
- Mähet saab voodihaigel vahetada teda tõstmata.

TENA Pants – imavad püksid peamiselt aktiivselt liikuvale ja dementsele inimesele

- Õhku läbilaskev materjal laseb nahal hingata.
- Elastsed barjäärid hoiavad ära lekkimise.
- Mähe neutraliseerib ebameeldiva uriinilõhna.
- Lihtne ja mugav kasutada nagu tavalist aluspesu.

Telefoninõustamine TENA tasuta infoliin 800 3131

Tasuta TENA toodete näidised ja teave www.TENA.ee

ERGO PAREMAD PÄEVAD UUES VOODIS

MÕNI AEG TAGASI KUULUTAS TARTU ÜLIKOOLI KLIINIKUMI LASTEFOND, ET TULEB APPI PEREDELE, KES VAJAVAD SÜGAVA PUUDEGA LAPSELE MOODSAT FUNKTSIONAALVOODIT. 15-AASTANE ERGO ONGI ÜKS NEIST, KES ON NÜÜD JUBA MITU KUUD NIISUGUST VOODIT KASUTANUD.

Funktsionaalvoodit võib sättida just nii kõrgeks, kui lapsel ja hooldajal vaja, ka pea- ja jalutsiosa on võimalik puldiga juhtides õigesse asendisse liigutada. Nii saab lamajat last hooldav ema hoida ära seljavalusid, pikki päevi voodis veetev laps aga hoopis paremini maailmaga suhelda.

„Ergo lamas enne tavalises lastevoodis, mis oli hästi madal. Tänu uuele voodile saan temaga toimetada hoopis kergemini, ma ei pea enam kogu aeg kummardama. Ka Ergo tunneb end paremini – madrats on parajalt pehme, ent toetab hästi keha, pea- ja jalgade osa on

Nii muutub lamavate laste hooldamine lihtsamaks, ka pered peavad paremini vastu ja lapsed saavad kasvada kodus – sedasi põhjendab toetusaktsiooni Lastefondi juht Agnes Karlson. FOTO: ERAKOGU

tõstetavad. Kergem on ka teadmine, et lapsel on nüüd palju parem, rõõmustab poisi ema Imbi. Ergol on sünnikahjustuse tagajärjel jäsemete halvatus ja pidevad krambid. Poiss ei saa end ise liigutada, ta ei räägi ja on endiselt väikelapse mõõtu.

Varem ei osanud pere niisugusest võimalusest eriti unistadagi, sest voodi ligi 1200-eurone hind tundus kättesaamatu. Ergo pere elab maal, kus tööd pole lihtne leida. Veel enam nii raske lapse kõrvalt, kes vajab ööpäev läbi hooldust. Nõo vald on toetanud peret sedavõrd, et Ergo saab käia jõudumööda Tartu Maarja koolis, kus teda arendavad tegevusterapeut ja logopeed.

Vald soovis toetada ka voodi ostu, kuid mõte sai teoks alles siis, kui Lastefond oli öla alla pannud. „Asi

läkski liikuma, kui suhtlesime Lastefondi vabatahtliku Pillega, kes oli väga abivalmis ja aitas meil täita Lastefondi taotluse internetis. Sellele järgnes väga kiiresti positiivne vastus ning nemad siis juba ise hakkasid suhtlema valla ja eraettevõtjatega,“ kiidab Imbi toimunut. Kolmanda osapoolena kutsuti koostööd tegema Rootsi-Eesti Kaubanduskoda. Voodi maksumus jaguneski kolme rahastaja vahel enam-vähem võrdselt.

„Raskeid lapsi kasvatavad pered on väga ülekoormatud ja meil on hea meel, kui saame neid aidata. Meie põhimõte ongi viia abistajad kokku. Loodetavasti saavad sarnased koostööjuhtumid üha igapäevasemaks,“ rõõmustab Lastefondi tegevjuht Agnes Karlson. **Puutepunktid**

TÜK LASTEFOND AITAB PUUDEGA LAPSI

 Kui ka sinu laps vajab sellist hooldusvoodit, võta julgelt ühendust meiliaadressil info@lastefond.ee ja su perele tullakse appi.

 Veel jõuludeni kestab Tartu Ülikooli Kliinikumi Lastefondi ja Procter & Gamble'i üle-eestiline heategevuskampaania, mille käigus toetavad kõik Pampersi, Alwaysi, Naturella, Blend-a-medi, Fairy, Bonuxi, Tide'i, Arieli, Lenori, Gillette'i, Pantene, Head & Shoul-

dersi, Wella, Old Spice'i ja Drefti toodete ostjad funktsionaalvoodite soetamist sügava ja raske puudega lastele.

 Kui sinu puudega laps vajab aga muud hädavajalikku või tead mõnd hädas olevat peret, uuri Lastefondi taotlusvormi ja toetuse taotlemise tingimusi veebilehelt lastefond.ee/abivajajale.

 Neid, kel see võimalik, kutsub fond aga liituma püsiannetajatega, et üheskoos panustada sügava ja raske puudega laste igakuisesse toetamisse. Uuri täpsemalt lastefond.ee/annetajale/pusiannetus.

 TÜK Lastefond toetab igakuiselt ka ajakirja Puutepunktid väljandmist.

 TÜK Lastefond toetab igakuiselt ka ajakirja Puutepunktid väljandmist.

 Lastefond
Tartu Ülikooli Kliinikum

SAAJA ADDRESS:

ISSN 2228-1312

Osa lugusid selles ajakirjas on valminud SA Dharma Luiga Fondi stipendiumi toel

Ajakirja väljaandmist toetavad ka

V: E: D: U: R: E: E

Kui saad aidata.
Või kui tead kedagi, kes saab:
MTÜ Puutepunktid
a/a 221053907379

TÄNAME KÕIKI TOETAJAJD!

Seekord olite need teie: Silvi Jänes, Taissa Saat, Ave Taal, Eha Tannilson, Krista Ein, Eveli Verev, Mare Mäesaar, Etti Ande, Eve Maripu, Ülle Urbanik, Rika Joala, Sirje Männiste, Ellen Zmeljanskaja, Tatjana Rein, Maris Lindsaar, Mare Oja, Kerli Sepp, Kristel Krischka, Kadri Kell, Raili Veskilt, Leila Lahtvee, Karolina Antons, Anne Margusson, Ksenia Haavistu, Aili Graps-Grafs, Katrin Helandi, Ester Peterson, Katrin Pekri, Reet Jepisova ja riigikogu liige Helmen Kütt. Annetustest kogunes ajakirja postikulude katteks 318 eurot.

Ajakirja tootmiskulusid aitavad jätkuvalt katta „Puutepunkti” telesaate tootjafirma Haridusmeedia ja toimetuse liikmed.

Kui juhtute aga teadma mõnd ettevõtet või organisatsiooni, kes tahaks tulla ajakirjale püsitoetajaks, siis andke meile palun sellest teada!

KOKKU JUBA 232 LEHEKÜLGE!

